

Kaakkois-Suomen liikenneturvallisuusfoorumi

rikoskomisario Ari Järveläinen
5.5.2015

Rattijuopumus

- Kuolemaan johtaneiden ja vakavien liikenneonnettomuuksien riskitekijä

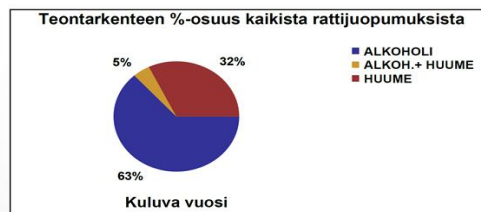
Yleistä

- 1,6 promillen rajan ylittyessä kuljettajan onnettomuuteen joutumisen todennäköisyys on noussut jo 40-kertaiseksi selvään kuljettajaan verrattuna.
- Henkilövahingot ja liikennekuolemat korostuvat 18 – 22-vuotiailla rattijuopilla
- Tilastopiikki kesäkuukausina
- Liikennevirrassa 0,14 % rattista ja 0,67 % maistellutta (125 autoa)
- 1990 alussa noin 30000, 2014 noin 17700

Kaakkois-Suomi

- 1202 rattijuoppoa jäi kiinni vuonna 2014
- Tammi-maaliskuu 2015 määrässä +66 eli 28,3 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon
- Trendi: Alkoholirattijuoppojen määrä laskee ja huumerattijuoppojen määrä kasvaa

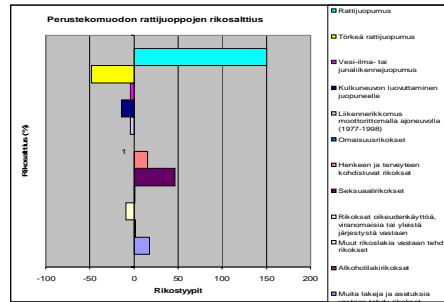
Rattijuoppojen rikosalttius

- THL:n (KTL) rekisteristä
 - Huume 1977 - 2007 (1993 - 2007 n. 30000)
 - Alkoholi 1988 - 2007 (450 000)
 - Rajaus 1988 - 2007 (miehet)
- Tilastokeskuksesta verrokkit ja yhdistettävät tiedot. (otos 50 %)

Taulukoiden ymmärtämiseksi...

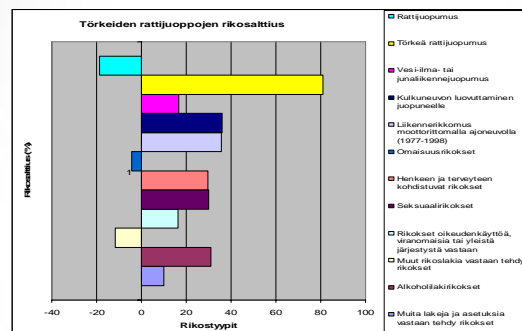
- Odotetut frekvenssit voi tulkita siten, että montako tapausta luokassa kuuluisi olla, jos kaikki rötöstelisivät tasaisen paljon. Asiaa havainnollistavissa kuvioissa esitetään paljonko ryhmä jää tai ylittää odotetun rikosten lukumäärän prosentuaalisesti.

Rattijuopot

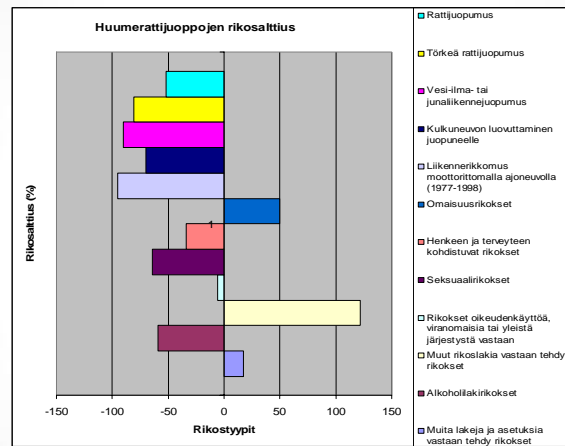
- Uusivat tekoaan suurella todennäköisyydellä
- Alttiut seksuaalirikoksiin ja hieman väkivaltaan
- Ei alttiutta omaisuusrikoksiin

Törkeät rattijuopot

- Uusivat törkeää tekemuotoa
- Alttiutta seksuaali- ja väkivaltarikoksiin
- Ei alttiutta omaisuusrikoksiin

Huumerattijuopot

- Omaisuusrikosten ja rikoslakirikosten osalta alttiutta

Alkoholirattijuopot

- Miehiä 90 % (nuoria tai keski-ikäisiä ka. noin 35).
- Alkoholiongelmaisia tai kokemuksenhakuisia riskikäyttäytyjiä
- Sinkkuja tai eronneita
- Ei lapsia
- Avopareja joilla lapsia (ei välttämättä yhteisiä)
- Usein työttömiä, pätkätyöläisiä

Huume-, lääke ja sekakäyttäjät

- 25 – 30 -vuotiaita
- Sinkkuja
- Työttömiä
- Huume
 - Kokeilu
 - Ongelmakäyttö
 - Viihdekäyttö
- "Bentsoilla" 100000 käyttäjää

RIKOKSENTORJUNTA STRATEGIAT

- 1. Sosiaalinen ehkäiseminen (ehkäistään sitä, että yksilöistä tulee rikollisia tai että he jatkavat rikosten tekemistä.)
- 2. Tilannetorjunta (ehkäistään rikoksia)
- "Pysyvien tulosten saavuttamiseksi on pyrittävä kumpaankin."

Sosiaalinen rikollisuuden ehkäiseminen

- Sitoutuminen normaaliyhteiskuntaan
- Sitoutumista niihin normeihin, arvoihin ja yleisesti hyväksytyihin toimintoihin, joiden ympärille arkipäiväinen elämä rakentuu.
- Mitä voimakkaammat siteet ovat, sitä suuremman riskin yksilö ottaa tehdessään rikoksen tai muun epäsosiaalisen teon.

Sosiaalinen rikollisuuden ehkäiseminen

- Itsekontrolli ja sitoutuminen normaaliin yhteiskuntaan
- Lapset ja nuoret ovatkin sosiaalisen rikosten ehkäisyn tärkein kohderyhmä, ja menetelmässä korostetaan varhaisia toimia rikollisuuden ehkäisemiseksi. Keskeistä on ehkäistä syrjäytymistä. riskitekijät, kuten puutteelliset kotiolot, vanhempien alkoholismi, ristiriitainen kasvatus, hyväksikäyttö lapsuudessa, keskittymishäiriöt koulussa
- Sosiaalinen rikosten ehkäisy voi kohdistua myös aikuisiin, erityisesti rikoksenuusijoihin

Sosiaalinen rikollisuuden ehkäiseminen

Yksinäisten ja päihdeongelmaisten miesten aseman vahvistaminen ja syrjäytymisen estäminen. (Elämälle sisältöä ja yhteisön arvostusta)

- o "Suomalaisten miesten omaelämäkerrat jäsenyivät taisteluksi riippuvuuden tuottamaa häpeää vastaan, musertumiseksi sen alle elämänhallinnan pettäessä, uudeksi häpeäksi sen jälkeen tai häpeä tuottaman liian siirtämistä syntipukkeihin. Perustarina: Elämä ei paljoa antanut".
- o "Mies on kielitaidoton, juntti, itsetuhoisin ja väkivaltainen, epäaistillinen, epäsosiaalinen ja kykenemätön kevyeen keskieuoppalaiseen keskusteluun."
- o "Miehen asema elättäjänä murtuu samalla kun hän sekoilee kotitoissa."

Lasten, perheen ja parisuhteen merkitys

- o Isäksi tuleminen ja isänä oleminen ovat keskeisiä miehisyyden kokemuksia.
- o Lastenhoito on turvan ja suojan antamista ja sitä kautta mies voi tuntea itsensä tarpeelliseksi ja palauttaa osan menetetyistä arvostaan.
- o Ennalta estävässä mielessä sitoutumista voidaan vahvistaa esimerkiksi ehkäisemällä koulupinnausta ja runsaalla vapaa-ajan toimintojen tarjonnalla.
- o Perheitä tukevat toimet.

Henrik Elonheimo väitöskirja vuodelta 2010

"Nuorisorikollisuuden esiintyvyys, taustatekijät ja sovittelu"

- Rikollisuus ja erilaiset psykososiaaliset taustaongelmat esiintyvät käsi kädessä ja kasautuvat selkeästi pienelle vähemmistölle. Eri rikoslajien taustalla on varsin samanlaisia tekijöitä.
- Rikkinäinen perhe, vanhempien alhainen koulutustaso, lapsen käytöshäiriöt ja levottomuus.
- Alkoholien syy-yhteyttä nuoren rikolliseen käyttäytymiseen voidaan pitää melko varmana.
- Rikollisuuteen liittyy myös erilaisia psykiatrisia häiriöitä, etenkin antisosiaalinen persoonallisuushäiriö ja päihdehäiriöt.

Rikosten tilannetorjunta

Ronald Clarke: "Motivoitunut tekijä, sopiva kohde ja valvonnan puute. Päätös tehdä rikos on aina jossain suhteessa järkipерäinen"

"Rikosten tilannetorjunta ei ratkaise yhteiskunnan syvimpiä ongelmia, mutta väittää, että se vähentää ihmisten joutumista rikosten uhriksi"

Rikosten tilannetorjunta

- Valvonta: Lisätään kiinnijäämisriskiä virallinen ja epävirallinen valvonta.

Rikosten tilannetorjunta

- Motivoitunut tekijä: moraaliin vaikuttaminen, rangaistukset & ajokiellot, päihteiden käyttöön vaikuttaminen, pakkohoito "Antabus", häpeän aiheuttaminen

Rikosten tilannetorjunta

- Kohteeseen vaikuttaminen: Alkolukko ja tekovälineen (auton) takavarikoiminen, vähennetään rikoksen hyötyä (bussivuorot + taksin hinta ja saatavuus + kaupunkisuunnittelu.)

- Rikollisuuden ehkäiseminen on edullista. Vanhempainvalmennukseen ja koulunkäynnin loppuunsaattamiseen sijoitettu rahasumma ehkäisee noin 2–3-kertaisesti aikuisiän vakavia rikoksia verrattuna saman summan sijoitukseen rikollisten poliisivalvontaan tai rikoksenuusijoiden pitkäaikaiseen vankeuteen.
- Rikostilaisuuksiin vaikuttavin toimin rikokset vähentyvät usein edullisesti ja välittömästi, kun kysymys on paikallisesti, ajallisesti tai tekotavaltaan rajatusta nimenomaisesta rikollisuusongelmasta.
- Sen sijaan sosiaaliset rikollisuuden torjunnan menetelmät (esimerkiksi toimet syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja erityiset panostukset lasten kasvun tukemiseen) tuottavat pitkällä tähtäimellä edullisimmin tuloksia.

...oma mielipide!

Alkoholirattijuopolle....

- Alkolukko kaikkiin uusiin autoihin ja rikoksen uusijoille
- Törkeiden tekojen uusijoiden autot valtiolle.
Oikeuskäytännössä rattijuopon auton menetetyksi tuomitseminen on edelleen harvinaista. Konfiskointia harkittaessa olisi otettava huomioon, että auton menettäminen rangaistuksen ohella voi johtaa kohtuuttoman ankaraan kokonaisseuraamukseen etenkin, jos auto on arvokas tai esimerkiksi maaseudulla asuvalle välttämätön kulkuväline. Rikoksentekijän perhekin voi olla riippuvainen autosta. Auton arvon ja sen käyttötarpeiden vaihtelun vuoksi rikoksentekijät joutuisivat HE:n mukaan myös helposti eriarvoiseen asemaan. Lisäksi auto voi olla muun kuin rikoksentekijän omistama.

•

•

TALOUSSANOMAT KOLMINKUUKAUSI
Verovoero p...
budjettiauk...

Uutiset Yrityshaku Pörssi Aiot Asuminen Oma raha Eri-Mo Nimitykset

Alkolukko kaikkiin autoihin? Komissio selvittää

Kaikkiin uusiin autoihin saattaa tulla pakollinen, standardisoitu paikka puhalluslaitteille ja alkolukolle.

Puhalluslaitteipaikan pakollisuutta harkitaan parhaillaan Euroopan unionin komissiossa. Komission raportin mukaan yhteisten standardien kehittäminen on askel kohti alkolukkoja kaikissa uusissa autoissa.

Raportti käsittelee eri vaihtoehtoja tieturvallisuuden parantamiseksi Euroopassa. Muihin mahdollisiin uudistuksiin kuuluvat automaattinen hätäjarrutusjärjestelmä, nopeuden "älykäs" säätely sekä peilien korvaaminen kameroilla. Ehdotuksista kameroita esitellään vapaaehtoisina.

Autonvalmistajat vastustavat standardisoituja paikkoja puhalluslaitteille ja alkolukolle, koska uudistus tulisi maksamaan niille. Ne haluavat sen sijaan tarjota paremmat asennusohjeet puhalluslaitteiden ja alkolukkojen valmistajille. Vaikutus olisi autoyhtiöiden mielestä sama, eli alkolukot yleistyisivät.

Muun muassa Ruotsissa, Belgiassa ja Hollannissa rattijuoppojen kuntoutusohjelmissä käytetään pakollisia alkolukkoja.

•

•

Huumerattijuopot

- Ennalta ehkäistään sosiaalisen rikollisuuden ehkäisemisen keinoin
- Huumeiden vastaisen ilmapiirin ylläpito
- Huumeiden käyttäjien hoito
- Henrik Elonheimo:
- Interventioiden kannalta erityisen ryhmän muodostaa se pieni vähemmistö, jolle rikollisuus ja psykososiaaliset ongelmat kasautuvat. Jos tämän ryhmän ongelmia ja rikollisuutta voidaan aikaisessa vaiheessa vähentää, vaikutus kokonaisrikollisuuteen on suuri

Mitä alueen toimijat voivat tehdä rattijuopumuksen määrän vähentämiseksi?

